

Verslag van het Bestuur der Afdeeling Vieuport.

(OCTOBER 1878 — OCTOBER 1879.)

Voordrachten.

Het krachtigste middel om licht onder de volksklas te verspreiden, om de onwetendheid en het bijgeloof in den schoot der massa uit te dooven, om aan al de leden der samenleving hunne rechten en plichten te doen kennen, bestaat zeker wel in het geven van voordrachten. Niet meer dan de vorige jaren heeft onze Afdeeling zulks uit het oog verloren, en wij zijn gelukkig het te mogen vaststellen, er is gewis geene stad gelijk de onze, waar de bevolking met zooveel gretigheid deze leerrijke avonden bijwoont, waar de inwoners in zoo groot getal toeloopt om in die aangename uitspanningen wetenschap en onderwijs te komen putten. Vier openbare voordrachten werden gedurende het verlopen wintertijdvak gegeven in de zaal van stads-schouwburg, welke steeds door het gemeentebestuur met de meeste welwillendheid te onzer beschikking werd gesteld :

27 oktober 1878, *De gemeentevrijheden, burgerrechten en burgerplichten*, door den heer H. KEURVELS, van Gent;

8 december, *Het verplichtend onderwijs*, door den heer KAREL DE POORTERE, advocaat te Brugge;

12 januari 1879, *Over den vooruitgang*, door den heer P. DE MEY, ingenieur te Brugge;

16 februari, *Het Leven van Zetternam*, door den heer E. CALLANT, van Gent.

De namen dezer redenaars zijn voldoende om te be-

vestigen wat wij hierboven gezegd hebben betrekkelijk den buitengewonen bijval, welke den voordrachten bij de Nieupoortsche bevolking te beurt viel.

Daarenboven werden vier voordrachten den leden en hunnen huisgezinnen aangeboden in het lokaal der Afdeeling.

6 oktober 1878, *Er was eens een land*, door den heer J. RINGOOT.

17 november, *Eenige bladzijden uit de vaderlandsche geschiedenis*, door den heer JACQUART.

26 december, *Hoe men vaderlanders vormt*, door den heer J. RINGOOT.

26 januari 1879, *De omwenteling en burgeroorlog van 1789*, door den heer H. COPPÉ.

Al deze voordrachten, zoowel de openbare als de bijzondere, werden opgeluisterd met muziek en zang, dank aan de medewerking van het Philharmoniegenootschap, van de koorzangmaatschappij *de Havenzonen*, van de maatschappij van rhetorika *Van vroescepe dinne*, die zoo goed was ons hare schouwburgmeubelen te laten gebruiken, van eenige leden der Afdeeling, en van de heeren Steyaert van Veurne, Dumon van Oostende, Augustinus en Priem en Mej. P.... van Brugge, de heeren Gaimant van Ieperen en L. Van Damme en Colens van Nieupoort, die met welwillendheid aan onzen oproep hebben beantwoord, en het hunne wilden bijdragen aan het werk van volksbeschaving dat wij te Nieupoort ondernomen hebben.

Onderwijs.

« Alles behartigen wat kan bijdragen tot de verstandelijke en zedelijke ontwikkeling der Vlaamsche bevolking », dit is het hoofddoel van het WILLEMS-FONDS in het algemeen, dit is het doel naar hetwelk elke Afdeeling in het bi zonder moet streven, en hieraan bleven wij zeker niet te kort.

Middelbare school voor meisjes. — In ons vorig verslag hadden wij het genoegen, te mogen melden dat de gemeenteraad, in openbare zitting van 12 april 1878, op het gedurig aandringen onzer Afdeeling, besloten had tot het stichten eener middelbare school voor meisjes. Zeker hadden wij gedacht in het tegenwoordig verslag het bestaan van dergelijk gesticht te mogen toejuichen, doch wij werden in onze hoop te leur gesteld, dewijl, volgens ontvangen inlichtingen, het gemeentebestuur zelf, zoo het schijnt, tot nu toe tegengehouden werd in het uitvoeren van zijn besluit, door de bestuurlijke vormen welke zich, tot ons innig spijt, wat te lang laten wachten!...

Wij achten het ons evenwel een plicht, onze heeren raadsleden te herinneren dat zij meest allen tot het Willems-Fonds behooren, en, dien ten gevolge, hoe groot het vertrouwen is dat wij, hunne medeleden, hen toedragen: wij verhoppen dus dat, door hun toedoen, 1880 niet zal voorbijgaan, zonder de verwezenlijking te zien van een ontwerp, dat *allen* als hoogst nuttig en zelfs als onontbeerlijk aanzien, *het onderwijs der vrouw*. Wat ons betreft, wij zullen, naar de leer van het evangelie, blijven « roepen en kloppen », tot dat wij verkrijgen hetgene, niet alleen wij, maar de gansche stad vraagt.

Bewaarschool. — In bestuursvergadering van 2 mei l.l. besloot onze Afdeeling zich te wenden tot den gemeenteraad, ten einde het inrichten te bekomen van eene bewaarschool. Thans zijn de kleinen, van 3 tot 6 jaren oud, gewoonlijk toevertrouwd aan de zorgen van de eene of andere oude vrouw, en gansche dagen in enge, ongezonde kamertjes opgesloten. In eene der onlangs gehouden zittingen van den raad, bood zich voor onzen voorzitter, den heer De Swarte, de gelegenheid aan, om dit ontwerp voor te dragen en te ontwikkelen, hetwelk dan ook met alge-

meene goedkeuring werd bejegend. Hopen wij dat het welhaast eene afgedane zaak wezen zal.

Nijverheidsschool. — In ons vorig verslag werd insgelijks melding gemaakt van een verzoekschrift, naar den gemeenteraad gezonden, om de inrichting te vragen van eenen wetenschappelijken leergang bij de scholen voor volwassenen. Wij zijn gelukkig te mogen vaststellen dat de daartoe noodige werktuigen reeds aangekocht zijn en dat gezegde cursus met october aanvang heeft genomen.

Staats middelbare school. — In een volgend hoofdstuk zullen wij over de plechtigheden handelen, welke de stad zich voorstelt te vieren, ter gelegenheid van het *vijf-entwintigjarig* bestaan van onze *Staats middelbare school*.

Wij vermeenen de rubriek «Onderwijs» niet te mogen sluiten zonder een woord te zeggen van het beknopt verslag, in de Vlaamsche taal, der zittingen van de Kamer der Volksvertegenwoordigers. Door de tusschenkomst onzer Afdeeling, worden in het postkantoor van Nieupoort talrijke inschrijvingen genomen. Wij vestigen op dit slag van werking de aandacht der andere Afdeelingen.

Nieuwe Afdeelingen.

Op de Algemeene Vergadering der inschrijvers, op 29 december 1878 te Gent gehouden, wees de heer J. Vuylsteke op de pogingen, welke de bestaande Afdeelingen zouden dienen in het werk te stellen, om in alle plaatsen van eenigen omvang de eene of andere maatschappij onze beweging te doen bijtreden en zich als Afdeeling van het *Willem's-Fonds* in te richten. Voor onze Afdeeling wees de heer J. Vuylsteke op Veurne en Dixmude. Onmiddellijk trad het Bestuur in onderhandeling met de *ware Van Duyse's Vrienden* te Dixmude, die nagenoeg hetzelfde doelwit als wij beoogen. De heer voorzitter dezer maatschappij

berichtte ons bij brief van 13 juni 1879, dat zij « hunne zelfstandigheid (sic) » wenschten te behouden en dus geenszins aan den wensch van het *Willems-Fonds* konden voldoen.

Voor wat Veurne betreft, hier is, om bijzondere redenen, het oogenblik nog niet gunstig om er eene Afdeeling tot stand te brengen. Hopen wij echter dat de bestaande belemmeringen niet zullen wachten van te verdwijnen.

Volksboekerijen.

Wij zullen aan den heer Jacquart, boekbewaarder, de zorg laten in zijn verslag den bloeienden toestand te doen kennen, waarin onze boekerij verkeert; wij willen slechts een woordje zeggen over de bibliotheek welke onze Afdeeling te Ramskapelle (bij Nieupoort) heeft gesticht. Wanneer in de vergadering der afgevaardigden, op 29 december 1878, te Gent, het gedacht werd vooruitgezet van volksboekerijen in de buitengemeenten te stichten, was dit gedacht reeds in onzen bestuurraad opgeworpen geweest, en thans is het ontwerp eene wezenlijkheid geworden. Dank aan de welwillende medehulp van het « Algemeen Bestuur » te Gent, den « Onderrichtsbond » te Brussel, en de « Maatschappij tot Nut van 't Algemeen » te Amsterdam, heeft Ramskapelle eene boekerij van meer dan tweehonderd Nederlandsche boekwerken, en wij hopen het toekomende jaar een breedvoerig en afzonderlijk verslag over hare uitbreiding te mogen geven.

Schoone Kunsten.

Het was ons niet voldoende eenen geldelijken onderstand te verleen en tot het aankoojen van prijzen voor de beste leerlingen onzer nijverheidsschool, uit dankbetuiging zes Vlaamsche koorzangen te schenken aan de koorzang-

maatschappij « de Havenzonen, » voor de diensten welke zij ons bewees, en door alle middelen degenen onzer medeburgers aan te moedigen welke zich op tooneelkundig gebied waagden, wij besloten tot een ontwerp dat, in eene kleine stad, aan velen roekeloos en onuitvoerbaar zou voorkomen. Aan onze Afdeeling viel de eer te beurt de aandacht van het gemeentebestuur te roepen op het vijf-en-twintigjarig bestaan onzer Staats middelbare school. Het stadsbestuur besloot dit feest met grooten luister te vieren en gelastte ons, op *ons* voorstel, met het uitschrijven van eenen prijskamp voor het opstellen eener geleghedscantate, « HULDE AAN HET ONDERWIJS, » en stelde te dien einde eene som van 500 frank te onzer beschikking. Levert zulke onderneming gewoonlijk groote kosten en moeilijkheden op, wij zijn nochtans gelukkig te mogen melden dat onze pogingen met den besten uitslag bekroond werden : een-en-twintig Vlaamsche dichters namen deel aan den letterkundigen wedstrijd, onder de volgende motto's :

1. Post tenebras spero lucem.
2. Vrij en blij.
3. Zoo ooit verlichting veld zal winnen,
Gepaard met zedelijkheid en deugd,
't Moet in de scholen eerst beginnen.
(Sluifers.)
4. Ach waren alle menschen wijs
En wilden daarbij wel :
Deze aarde ware een Paradijs.
5. De toekomst van het volk ligt in het onderwijs.
6. Kennis is macht
7. The proper study of mankind is man.
8. Trinke Muth des reinen Lebens.
9. Wat vraagt die man ? — Het licht.
10. Goed onderwijs, goede burgers.

11. Leeren vereert.
12. Al smedend wordt men smid.
13. Waarheid, klaarheid.
14. Licht! Daar is licht nu.
15. Le peuple qui a les meilleures écoles est le premier peuple. *(Jules Simon.)*
16. Onderwijs met deugd gepaard,
Maakt het leven zoet op aard.
17. Fiat lux!
18. Wie scholen opent sluit gevangenissen.
19. Zoo eenvoudig als mogelijk, niet meer dan zestig verzen.
20. Op wacht in 't kamp van Brasschaat.
21. Knopje, zult ge bloeien?

De jury, door onze Afdeeling benoemd voor het beoordeelen van bovenstaanden wedstrijd, bestond uit de heeren J. VAN BEERS, van Antwerpen, voorzitter; J. VUYLSTEKE, van Gent, J. VAN DROOGENBROECK, van Brussel, AD. BEERNAERT, van Alveringem, leden; A. J. COSIJN, van Antwerpen, secretaris. Deze jury vergaderde te Nieupoort op 17 augusti l.l., ten huize van den heer P. F. De Swarte, en kende, na lange beraadslaging, den prijs, — bestaande uit honderd frank of een gouden eermetaal van dezelfde waarde, — toe aan het gedicht « *Leeren vereert*, » waarvan de schrijver is de heer FRANS DE MEYERE, onderwijzer te Gent. Onzen welgemeenden gelukwensch aan den jongen dichter! Onzen waren en diepgevoelden dank aan de uitstekende mannen, welke zich de moeite gegeven hebben onze jury uit te maken.

Op 20 augusti l.l. zag ons programma, voor het in muziek brengen der bekroonde cantate, het licht. Onze Afdeeling verleent aan de best geschrevene partituur, eene belooning van TWEEHONDERD FRANK of een gouden eermetaal van gelijke waarde, benevens HONDERD FRANK

voor reis- en verblijfkosten van den schrijver, die hier-voor, op drij algemeene repetitiën en op den dag van het feest zal moeten werkzaam zijn. Het is waar, voor wat de uitvoering in 1880 betreft, zullen wij misschien ook talrijke hinderpalen ontmoeten : doch de geest van vooruitgang, welke de Nieupoortsche bevolking bezielt, laat ons toe met goede hoop in de toekomst te blikken, en wij durven bijna verzekeren dat wij, in een volgend verslag, het genoeg zullen hebben den goeden uitslag dezer plechtigheid te mogen melden.

Jaarboekje en Zangopfeeningen. — Voegen wij hier nog bij :

Onze Afdeeling heeft krachtadig medegewerkt aan het Nieupoortsch Jaarboekje, dat onder letterkundig opzicht veel verbeteringen heeft ondergaan.

Zooals verleden jaar werden de leden gedurende de wintermaanden elken zondag van twee tot vier uren bijeengeroepen in ons lokaal, om er zich in muziek en zang te oefenen. Het spijt ons grootelijks nogmaals te moeten bekennen, dat veel heeren leden het nut dier vergaderingen nog niet genoeg beseffen. Wij hopen dat in het toekomende aan onzen oproep beter zal beantwoord worden.

Staatkunde.

Onze Afdeeling heeft in Nieupoort en omstreken tot de verbreiding der liberale staatkundige grondbeginselen reeds veel goeds gesticht. Is het aan de vrijzinnige inborst der Nieupoortenaren en der medeleden op den buiten dat wij de spoedige ontwikkeling onzer Afdeeling moeten toeschrijven, dat wij sedert october 1878 het aanvaarden van 32 nieuwe leden te danken hebben, zoodat ons getal, thans reeds van 102 leden is (negen verlieten de stad

sedert october 1878), wij mogen ons toch vleien veel te hebben bijgedragen om dien geest te versterken, en op vastere grondslagen te doen berusten. Hier in onze stad was de invloed onzer Afdeeling zoo klaarlijkend, dat de Liberale Vereeniging, onmiddellijk na de schitterende zegepraal, welke hare kandidaten in de gemeentekiezing van october 1878 behaalden, aan onze Afdeeling eenen brief van bedanking toestuurde, voor de diensten, welke zij aan de vrijzinnige partij had bewezen.

Geldmiddelen.

Zulke uitslagen kunnen voorwaar niet bekomen worden dan ten koste van groote opofferingen; ook, ondanks de hulpsommen welke de stad en het Algemeen Bestuur ons toestonden, ondanks de giften ons door volksminnende maatschappijen en bijzonderen gedaan, zijn wij gedwongen te bekennen dat onze geldelijke toestand verre is van schitterend te zijn. Wij bieden onzen hartelijken dank aan al de volksvrienden die ons zoo mildelijk ondersteunden, en nemen deze gelegenheid te baat om ons nogmaals aan hunne welwillendheid aan te bevelen, opdat wij in staat zouden zijn, *hier*, in het verachte Vlaanderen, ook het licht te doen oprijzen, en hier ook de vrijheidslievende, maar ongelukkiglijk, misleide Vlamingen, allen onze leus te doen bijtreden : « Voor Onderwijs, Moedertaal en Vaderland! »

De Schrijver,
J. RINGOOT.

Volksboekery.

Een oud spreekwoord zegt : *schoone liedjes duren niet lang*. Welnu daar ik een nog al schoon liedje voor te houden heb, zal ik ook kort zijn.

Onze boekeryj heeft dit jaar boekwerken ontvangen van de heeren :

Pieter Verhaeghe-De Groote, Botterau, L. Gommers-Kesteloot, De Brauwere-Kesteloot, Ivo Ide, De Jaegher-Meyne, H. Coppé, en van de familie Kesteloot van Nieupoort; alsook van de heeren Ad. Beernaert van Alveringem, P. Fredericq, Em. Van Goethem, en Verbaere-Meyne van Gent.

De Heer Roelandt van Gent schonk ons twintig frank.

Aan al die heeren zij onze hartelijke dank gestuurd; maar eene gansch bijzondere melding zijn wij hier verschuldigd aan onzen achtbaren Voorzitter en aan den heer Benjamin Crombez, groot grondeigenaar te Nieupoort-Raden, die ons elk vijftig frank ter hand stelden om boeken aan te koopen.

Nog moeten wij met erkentelijkheid melden de volgende giften :

van den heer P. De Mey, ingenieur te Brugge, 10 fr., van de heeren Hector Meyne, Seuntjens, P. Houvenaeghel, De Jaegher-Meyne, Van Damme-De Jaegher, van Nieupoort, en Desiré Verstraete, van Ramskapelle, elk vijf frank.

Ik mag ook niet nalaten aan te kondigen dat het Staatsbestuur onze boekeryj als Volksbibliotheek heeft erkend, en te dien gevolge hebben wij reeds van den heer Minister van Binnenlandsche Zaken een eerste geschenk gekregen van 61 boekwerken.

Met de geschonkene en door het Bestuur aangekochte boeken hebben wij nu eene boekeryj van omtrent 900 deelen.

Wat de boekeryj van Ramskapelle betreft, daar beschikken wij reeds over ruim 200 boeken. Dank aan de welwillende en vooruitsstrevende heeren Houtsaegher en

Verstraete, en aan den ievervollen heer G. De Witte, zal die boekerij daar al het mogelijke nut stichten. Toekomende jaar zal daarover een uitgebreid verslag aangeboden worden.

Nu een woordje over het lezen, en dit is het schoone lied dat ik aankondigde. De vooruitgang is verbazend: verleden jaar zegden wij dat er 258 boeken gelezen waren, en wij verheugden ons; dit jaar zijn er 754 uitgegeven, waaronder 13 werken over geschiedenis en aardrijkskunde, 3 handelende over kunsten en ambachten, 21 over reisverhalen, en 7 werken sprekende over natuurkunde en andere wetenschappen.

Hier geloof ik het mij ten plicht een misbruik aan te stippen: zeer veel gebeurt het dat een persoon boeken uit de boekerij haalt en ze aan drie, vier anderen te lezen geeft alvorens ze terug te brengen. Dit zal nog al dikwijls oorzaak zijn van het verlies van boeken; maar dit heeft nog een tweede slecht gevolg, het maakt dat al de lezers niet aangeteekend zijn. Indien dit misbruik niet bestond, zou ik durven verzekeren dat er dit jaar minstens duizend lezers zouden geboekt geweest zijn.

Zoo zulke uitslagen ons met genoegenvullen, zij leggen ons allen ook eenen grooten plicht op, te weten: het vergrooten onzer boekerij. Hoe gelukkig zou ik zijn in het verslag van het aanstaande jaar te mogen vaststellen dat het getal onzer boeken met 300 of 400 nieuwe werken vermeerderd is.

Daarom doe ik nog eens eenen oproep aan al de leden; vooreerst aan deze, die tot nu toe nog hunne beurs gesloten hebben gehouden, en dan ook nog aan deze die reeds eenige werken geschonken hebben, opdat, allen iets bijbrengende, wij aan het volk meer en meer geestesvoedsel kunnen verschaffen; het is het zekerste middel om

het te ontrukken aan dweepzucht, onwetendheid en bijgeloof.

De Boekbewaarder,
D. JACQUART.

Rekening van het dienstjaar 1878-1879.

ONTVANGSTEN.

Buitengewone toelage van het Algemeen Bestuur voor de gewone werkzaamheden van de Afleeling.	Fr. 150 00
Toelage van het stadsbestuur.	" 110 00
Aandeel in de bijdragen der leden.	" 159 00
Vergoeding van het Algemeen Bestuur voor het inzamelen der bijdragen van de leden.	" 17 00
Vergoeding van het Algemeen Bestuur voor het zenden der uitgaven aan de leden.	" 14 40
Bijzondere gift.	" 100 00
Totaal der ontvangsten.	" 550 40

UITGAVEN.

Schadelijk slot van het vorige jaar.	Fr. 372 85
Openbare voordrachten.	" 282 42
Voordrachten onder leden.	" 33 26
Pianohuur (8 maanden).	" 100 00
Drukkosten.	" 85 50
Bureelkosten.	" 33 50
Bode.	" 30 00
Totaal der uitgaven.	" 975 53
Totaal der ontvangsten.	" 550 40
Schadelijk slot.	" 387 13

Boekerij.

ONTVANGSTEN.

buitengewone toelage van het Algemeen Bestuur.	Fr. 100 00
Van den heer Voorzitter De Swarte.	" 50 00

Van den heer B. Crombez	Fr. 50 00
" " Roelandt (Gent)	" 20 00
" " Hector Meynne	" 5 00
" " P. De Mey	" 10 00
" " L. Seuntjens	" 5 00
" " P. Houvenaghel	" 5 00
" " D. Verstraete	" 5 00
" " L ^s De Jaegher	" 5 00
" " S. Van Damme	" 5 00
Opbrengst der bus bij de openbare voordrachten	" 31 73
Opbrengst der bus in het lokaal	" 155 50
Inschrijvingslijst in het weekblad <i>de Stad Nieuipoort</i>	" 4 50
Totaal der ontvangsten.	451 73

UITGAVEN.

Schadelijk slot van het vorige jaar	Fr. 126 99
Aankoop van boeken	" 333 69
Inschrijving op tijdschriften en boekwerken	" 8 80
Inschrijving op bestendige uitgaven	" 7 80
Inbinden van boeken	" 45 60
Drukkosten	" 7 50
Aankopen van registers	" 16 74
Betaald bij het ontvangen van verschillende toezendingen	" 4 35
Beknopt verslag van de Kamer der Volksvertegenwoordigers	" 1 00
Totaal der uitgaven.	" 552 47
Totaal der ontvangsten.	" 451 73
Schadelijk slot.	" 109 74

De Schatbewaarder,

F. A. DE BRAUWERE-KESTELOOT.

Voorgelezen en goedgekeurd in algemeene vergadering van 12 oktober 1879.

De Schrijver,
J. RINGOOT.

De Voorzitter,
P. F. DE SWARTE.

Bestuur der Afdeeling Nieupoort voor 1872-1880.

P. F. DE SWARTE, *voorzitter*; J. RINGOOT, *eerste schrijver*; L. GOMMERS-KESTELOOT, *tweede schrijver*; F. A. DE BRAUWERE-KESTELOOT, *schatbewaarder*; D. JACQUART, *boekbewaarder*; P. CLAEREBOUDT en A. VAN THEMISCHE, *leden*.

Verslag van het Bestuur der Afdeeling Poort.

(OCTOBER 1878 — OCTOBER 1879.)

Door verscheidene omstandigheden hebben wij ons gedwongen gezien onze werkzaamheden te beperken tot het inrichten onzer volksbibliotheek. Dit was de droom onzer leden, en het is meestendeels te wijten aan het achterwege blijven der bibliotheek, dat velen daarvan zich van ons afgescheiden hebben. Wij mogen ons intusschen met onze onderneming geluk wenschen. De bibliotheek verkeert in bloeienden toestand: reeds telt zij 300 boekdeelen en wordt wekelijks bezocht door 40 of 50 lezers, burgers zoowel als werklieden. Wij hopen nu ook welhaast onze volksvoordrachten te kunnen hervatten en de verloren leden terug in ons midden te brengen.

Rekening van het dienstjaar 1878-1879.

ONTVANGSTEN:

Aandeel in de bijdragen der leden	Fr. 48 00
Buitengewone toelage van het Algemeen Bestuur	
voor de Volksbibliotheek	„ 100 00
Bus van den strijdpennig	„ 43 00
	Fr. 191 00